

SÁNDOR ZSANETT

Történelem

BA, 6. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)**Témavezető:**Dr. Molnár D. Erzsébet
főiskolai docens, UA IIRFKMF**A MÁLENKIJ ROBOT CSONGORI VONATKOZÁSAI.
SZOVJET TÁBOROK CSONGORI FOGLYAI A MAGYAR
NEMZETI LEVÉLTÁR ADATBÁZISAINAK TÜKRÉBEN****Kulcsszavak:** Málenkij robot; Csongor; Magyar Nemzeti Levéltár online adatbázisai; 204; elhurcolások

2024 novemberében 80 éve volt, hogy a szovjet megszálló szervek kényszermunka-táborokba hurcolták a kárpátaljai magyar férfilakosság színe-javát. A civil elhurcoltakon kívül fegyveres szolgálatot teljesítők ezrei kerültek szovjet hadifogolytáborokba. A téma kutathatósága a Szovjetunió fennállásának évtizedei alatt tabusítva volt, a kutathatóvá válás kezdetétől fogva, 1989-től úgy a témával foglalkozó történészek, mint a kárpátaljai magyar érdekvédelmi szervezetek elsődleges feladatul fogalmazták meg a szovjet fogságba esett személyek számának meghatározását. Mindaddig azonban csak részleges, főleg a lágerekben meghalt személyek névjegyzékét sikerült összeállítani.

A szovjet táborok magyar foglyainak feltérképezésében új kutatási lehetőséget teremtett az Orosz Állami Hadilevéltártól a Magyar Nemzeti Levéltárhoz 2019-ben átkerült 681 955, a Szovjetunióban a második világháború idején hadifogolyként vagy internáltként számon tartott személyek kartonja. A kartonok a feldolgozást követően, 2021-ben a Magyar Nemzeti Levéltár online felületén elérhetővé váltak és megszületett a Szovjet táborok magyar foglyai című adatbázis. Ezen kívül szintén nagy jelentőséggel bír egy korábban keletkezett adatbázis, melynek létrejötté az 1990-es évek végére és a 2000-es évek elejére vezethető vissza, amikor az Orosz Föderáció átadott Magyarországnak egy 66281 nevet tartalmazó táblázatot, amelyben a szovjet-hadifogoly és internálótáborokban meghalt magyar emberek névsora található, és amelynek összeállítása a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársaihoz köthető. Ezen adatbázisokban számos kárpátaljai – azon belül a csongori – foglyok kartonjai, adatai is megtalálhatóak.

Az általam végzett kutatás célja a Magyar Nemzeti Levéltár online adatbázisában található csongori foglyok adatainak a kigyűjtése, egy minél teljesebb és pontosabb névsor létrehozása, illetve az elhurcolások csongori vonatkozásainak minél teljesebb feltárása. Mivel a túlélőket már nincs lehetőség megkérdezni, ezért a kutatás során interjúk készültek az érintett családtagokkal, akik a hazatért foglyoktól, „első kézből” értesültek a fogságba esés körülményeiről, a lágerekben eltöltött időszakról.

Összességében, a kutatás eredményeképp az eddigi legteljesebb listát sikerült összeállítani a csongori foglyokra vonatkozóan, mely 204 nevet tartalmaz. A tanulmányban ezen személyek szovjet fogságra vonatkozó adatainak elemzése található, illetve az elhurcolások – a málenkij robot – helyi vonatkozásai kerülnek bemutatásra.